

Debat over codificatie publieke verantwoordelijkheid

Mooie woorden voor in de wet

.....
 Linus Hesselink
 eindredacteur

Moet wettelijk worden vastgelegd dat de advocaat 'rekening houdt met het algemene belang van een goede rechtsorde'? Daarover organiseerde de Orde op 26 mei jl. een debat in Amsterdam. Een dezer dagen wordt een nieuw wetsvoorstel verwacht.

Het publiek bij het debat op 26 mei jl. in Amsterdam

Foto's Multi Media Support

AR-lid – en dekenkandidaat – Herbert Cotterell schetste de aanloop. De Commissie Advocatuur die voor het ministerie van Justitie een aantal jaren geleden de balie aan een onderzoek onderwierp – waarin overigens ook de andere dekenkandidaat, Jan Loorbach, zitting had – bepleitte de wettelijke verankering van die zes kernwaarden, en de regering nam dat over. Ook de Algemene Raad van de Orde ondersteunde het idee.

Totdat de Memorie van Toelichting bij het Voorontwerp preciseerde dat onder de zesde kernwaarde onder meer moest worden begrepen dat de advocaat 'rekening houdt met het algemene belang van een goede rechtsbedeling.' Dat ging de Orde te ver. Zo geformuleerd 'kan de zesde kernwaarde in botsing komen met de andere kern-

waarden', aldus Cotterell. Om dezelfde reden adviseerde de Hoge Raad de wetgever adviseerde af te zien van dit plan. 'De gerechtvaardigde belangen van een wederpartij zullen nogal eens lijnrecht in strijd zijn met de gerechtvaardigde belangen van de eigen cliënt.' En Cotterell noemde voorbeelden, van het oeverloos bijstaan van vreemdelingen opdat zij later onder de pardonregeling konden vallen, tot het vasthoudende optreden van de advocaat in de Schiedammer Parkmoord-zaak – wat door sommigen indertijd als in strijd met het algemeen belang werd gezien.

Enorme groei

Wat vond *NRC Handelsblad*-commentator Folkert Jensma van het idee, vroeg gespreksleider Lotje van den Puttelaar. 'Is de burger geïn-

teresseerd in de publieke verantwoordelijkheid van zijn advocaat?' vroeg Jensma zich hardop af. En hij wist ook het antwoord: 'Nee! Zo iets is een doos van Pandora, en andere beroepsgroepen hebben niet zo'n norm.' A-G en hoogleraar strafrecht Paul Frielink wist wel voorbeelden van irritant advocatengedrag: eindeloze aanhoudingsverzoeken, bij voorbaat zinloze getuigenverhooren, steeds weer op het laatste moment een hoger beroep intrekken. Maar hij dacht niet dat het codificeren van de zesde kernwaarde dit gedrag zou veranderen.

Hoofdofficier Herman Bolhaar dacht daar anders over. 'Strategisch lekken, bij de rechter op de man spelen, veel tijd en geld opeisen voor zinloze procedurezettingen, dat is in strijd met publieke verantwoordelijkheid. Het is

voor het OM de eerste kernwaarde; dat moet ook voor de advocatuur gelden. Zeker met de enorme groei van de advocatuur moet je steeds weer aandacht besteden aan de gedragscodes.'

Toehoorder advocaat Jan Sjöcrona was niet overtuigd: 'Kom nu eens met concrete voorbeelden waar dat late intrekken van het hoger beroep werkelijk fout was. En wie liet zijn afgeschermd telefoonlijn misbruiken?' Volgens hem was de zesde kernwaarde in de wet overbodig.

Opgelost

Misschien is het overbodig maar als de Orde zich ertegen verzet, maakt dat wellicht toch geen goede indruk. Hoogleraar sociale rechtshulp Mies Westerveld: 'De Orde heeft wel een pr-probleem. Je kunt niet volstaan

met te zeggen dat je er als advocatuur al voldoende aan doet. Als je het niet in de wet wilt hebben als Orde, wil je het blijkbaar niet.'

De aanwezige leden van het Hof van Discipline zeiden niettemin dat ze de wettelijke norm echt niet nodig hadden; advocaten kunnen op grond van de bestaande normen al vol-

doende tuchtrechtelijk worden aangepakt als ze over de schreef gaan.

Advocaat Willem Anker maakte vanuit de zaal op straffe wijze duidelijk hoe hij en zijn broer nu aan de kernwaarden voldoen: 'We zeggen bij het eerste gesprek tegen de cliënt: "We zullen alles voor u doen, we zullen vechten voor u, maar

wij hebben de regie. En we behandelen de andere deelnemers aan het proces met respect. Ook gezien de gevoelens van slachtoffers en nabestaanden".'

Is er met zo'n opstelling nog een probleem van publieke verantwoordelijkheid? Is er misschien behoefte aan symboolwetgeving? Voor alle gevallen

bedacht advocaat Gilles Beydals een wettelijke formulering die iedereen tevreden zou kunnen stellen. 'Je zou in de wet kunnen zetten: *Vanuit het belang van de goede rechtsbedeling* gelden voor de advocaat de volgende vijf kernwaarden...'

Probleem opgelost...

Niet onnodig de dampen aandoen

Bij een peiling in de nieuwsbrief *Orde van de Dag* van 28 mei jl. over het wettelijk vastleggen van de publieke verantwoordelijkheid van de advocaat, bleken de reacties nogal gespreid te liggen. Met de stelling 'Een goede advocaat houdt ook rekening met de gerechtvaardigde belangen van de tegenpartij' waren 17 mensen het eens, en 14 oneens. Er waren zowel 8 voor- als tegenstemmers bij de stelling 'Dat de Orde wordt bekritiseerd omdat ze zich tegen de zesde kernwaarde keert, geeft aan dat ze een pr-probleem heeft, immers advocaten zijn altijd al bezig met de goede rechtsbedeling.' Maar de stelling die vroeg of de vergroting en verjonging van de balie het wettelijk vastleggen noodzakelijk maakte, trok 10 voorstemmers en bijna het dubbel aantal (19) tegenstemmers:

'Gezien de enorme groei van de advocatuur moet wettelijk worden vastgelegd dat een goede advocaat rekening houdt met het algemeen belang van de goede rechtsbedeling.'

Pieter Boelens mailt als motivering bij de peiling dat een 'wettelijke regeling slechts een kapstok kan zijn om een wig te drijven tussen advocaat en cliënt'. Rob Geene schetst even een historische ontwikkeling: 'De advocaat had vroeger een belangrijke rol bij het onderhouden van de geloofwaardigheid van het systeem "an sich". Er was in feite sprake van een impliciete zesde kernwaarde. Nu zien we dat de advocaat zich in toenemende mate, als belangenbehartiger van zijn cliënt, opwerpt als criticus van datzelfde systeem. Die rol verdraagt zich niet met een in regels gevangen belofte van trouw, zoals de zesde kernwaarde kennelijk wil zijn.'

Landelijk deken Willem Bekkers vat samen: 'Je doet de tegenpartij niet onnodig de dampen aan.' Maar bij botsing van belangen gaat de cliënt voor. En Henk van Dijk, deken in Den Bosch, mailt een formule die ook tijdens het debat opkwam: 'Een advocaat houdt weliswaar rekening met het algemeen belang, hij dient het echter niet.'

Ook P.C. Vas Nunes nuanceert: 'Ik vind dat je als advocaat (in een civiele zaak) wel je cliënt mag of wellicht zelfs moet vragen of hij wil dat je met die belangen rekening houdt, waarbij je zelfs enige aandring mag uitoefenen om de vraag bevestigend te beantwoorden. Maar als de cliënt het niet wil dan heb je je daar als zijn advocaat bij neer te leggen, door of geen rekening met die belangen te houden of je opdracht neer te leggen.'